

Europaudvalget

FOLKETINGET

REFERAT

AF 25. EUROPAUDVALGSMØDE

Dato: Onsdag den 22. februar 2017
Tidspunkt: Mødet startede kl. 14
Sted: Vær. 2-133

Til stede: Erik Christensen (S), formand, Kenneth Kristensen Berth (DF), næstformand, Claus Kvist Hansen (DF), Jan E. Jørgensen (V), Christina Egelund (LA), Peter Hummelgaard Thomsen (S), Søren Søndergaard (EL) og Rasmus Nordqvist (ALT).

Desuden deltog: statsminister Lars Løkke Rasmussen

Punkt 1. Afrapportering fra uformelt møde i Det Europæiske Råd og uformelt EU-27-topmøde den 3. februar 2017

Uformelt møde i Det Europæiske Råd 3/2-17 (2017-18) – bilag 6 (erklæring fra det uformelle møde i Det Europæiske Råd 3/2-17)

Statsministeren: Den 3. februar blev der afholdt to uformelle topmødet på Malta. Først et uformelt møde i Det Europæiske Råd, dernæst et uformelt EU-27-topmøde om det fremtidige EU uden Storbritannien.

Det uformelle DER-møde for EU-28

Statsministeren: Topmødet mellem de 28 EU-lande var indkaldt med fokus på at diskutere eksterne aspekter af migration, som jeg også gjorde rede for, da jeg var her forud for mødet, og især spørgsmålet om, hvordan man kan nedbringe strømmen over den centrale Middelhavsroute. Den var i vækst sidste år sammenlignet med Balkanruten, hvor tilstrømningen faldt. Diskussionen bar præg af, at der i dag er en helt anden realisme om de udfordringer, man står over for i Middelhavet. Der er også en helt anden parathed til at sætte effektivt ind over for strømmen af illegale migranter. Vi var enige om at bremse strømmen og om at bekæmpe de kyniske menneskesmuglere og kriminelle organisationer, der udnytter migranterne. Helt konkret vil vi yde bistand til den libyske kystvagt for at stoppe menneskesmuglerne ved at styrke kystvagtens søredningskapacitet. Vi vil støtte lokale samfund i Libyen for at forbedre deres situation og hjælpe dem til at huse migranter, der er strandet i Libyen, og vi vil styrke samarbejdet med IOM (International Organization for Migration) for at lette migranternes mulighed for at vende frivilligt tilbage til deres oprindelsesland fra Libyen.

Dagen inden Maltatopmødet lavede Italien og den libyske enhedsregering et aftalememorandum om illegal migration, udviklingsbistand og styrket grænsekontrol. Det er en aftale, der flugter indholdet i de beslutninger, der også blev truffet på europæisk plan, og som vi derfor også udtrykte støtte til, fordi den ligger i forlængelse af de indsatser i Libyen, som der var enighed om på topmødet. Indsatsen i Libyen er central, fordi ni ud af ti personer, der kommer over Middelhavet, der kommer via Libyen, men vi vil også styrke samarbejdet med andre transit- og oprindelseslande. Vi er allerede kommet et godt stykke vej med de

såkaldte migrationspartnerskaber med en række afrikanske lande, og det skal vi arbejde videre med. Et effektivt samarbejde – ikke mindst med Libyens nabolande – er helt nødvendigt, hvis vi skal bryde sammenhængen mellem det at sætte sig i en båd og det at få ophold i Europa. Det er lykkedes i det østlige Middelhav gennem EU-Tyrkiet-aftalen, og vi må nu lade os inspirere af principperne i den aftale, når det kommer til den centrale Middelhavsroute. Hvis vi kan lave lignende arrangementer i regionen omkring Libyen, tegner der sig konturerne af et nyt asylsystem. Der er selvfølgelig en lang række praktiske og juridiske spørgsmål, som skal afklares og drøftes. Forudsætningerne for et nyt system er endnu ikke til stede. Det vil tage tid at etablere dem, men jeg glæder mig over, at der er enighed i EU om, at vi skal fokusere på at bremse strømmen.

På topmødet havde vi også en frokostdrøftelse mellem de 28 lande om den internationale situation med fokus på forholdet til USA og til den nye amerikanske administration. Der var enighed om behovet for sammenhold både i EU og i NATO. Samtidig var vi enige om, at EU spiller en væsentlig rolle ikke mindst i forhold til at fremme frihandel globalt, og i det lys glæder jeg mig over, at Parlamentet i sidste uge godkendte frihandelsaftalen med Canada. Den kan derfor træde midlertidigt i kraft, lige så snart den er ratificeret i Canada. På vores frokostmøde på Malta var der bred enighed om, at vi skal forfølge frihandelssporet. Det handler bl.a. om at få skabt yderligere fremdrift i forhandlingerne med Japan, hvor en ambition må være at opnå politisk enighed inden sommer.

Det uformelle EU-27-topmøde

Statsministeren: På topmødet mellem de 27 EU-lande drøftede vi det fremtidige samarbejde i et EU uden Storbritannien. Der er tale om en fortsættelse af den proces, der blev igangsat på topmødet i Bratislava i september 2016. Det næste skridt vil blive taget på et EU-27-topmøde i Rom til marts i forbindelse af markeringen af 60-året for Romtraktaten. Tanken er, at stats- og regeringscheferne ved den lejlighed skal vedtage en erklæring. Den er under udarbejdelse, og den vil blive drøftet på det førstkommende EU-topmøde her i starten af marts. Der tegner sig en bred opbakning til, at erklæringen skal minde om, hvorfor vi etablerede et europæisk fællesskab, og om, hvad det har betydet for Europa. Debatten på topmødet drejede sig primært om den fremadrettede del af Romerklæringen: Hvad skal EU fokusere på i de kommende år?

Her er situationen den, at mange medlemslande deler Danmarks ønske om at fortsætte ad det spor, der blev lagt i Bratislava, som gik på at fokusere på at nå konkrete resultater til gavn for borgerne inden for tre prioriterede områder: migration, sikkerhed i alle aspekter samt økonomi, velstand og jobskabelse. Men der er også fra flere sider et ønske om at styrke samarbejdet på det sociale område, særlig blandt eurolandene, og der er også enkelte medlemslande, der mener, at markeringen af Romtraktaten også skal bruges til at overveje muligheden for fremtidige institutionelle ændringer. Det sidste advarede jeg og flere af mine kolleger mod.

Der blev ikke draget konklusioner på Maltatopmødet. Der var sådan set heller ingen diskussion, forstået på den måde, at der primært var en bordrunde, der gav mulighed for, at alle kunne fremsætte deres ønsker til det videre arbejde. Det er nu indlejret hos dem, der bringer denne sag videre, og der vil komme en drøftelse på det kommende formelle topmøde i marts. Jeg vender tilbage til udvalget, inden jeg skal afsted til det møde.

Kenneth Kristensen Berth syntes, det var glædeligt, at EU var parat til at håndtere migrationskrisen på en anden måde end ved bare at fordele flygtningene. Som statsministeren selv havde sagt, var der to forskellige aspekter: på den ene side indsatsen for at forhindre, at folk går i bådene, og for at returnere dem, hvis de blev samlet op ud for kysten, og på den anden side, hvad man gør med dem, der når i land. Havde Ungarn på mødet sagt noget om sit forslag om at tilbageholde flygtninge i lejre i hele ansøgningsperioden, indtil de eventuelt har opnået asyl? Det havde bl.a. The Guardian skrevet om.

Hvis det lykkedes stort set at stoppe tilstrømningen, åbnede det nye asylsystem så op for at søge asyl i Europa fra lejre, som man ville oprette syd for Middelhavet? Var det kontrolleret indvandring eller en erkendelse af, at der var kommet så mange til Europa, at man ikke kunne håndtere en yderligere tilstrømning?

Kenneth Kristensen Berth ville også gerne vide, om man på mødet havde drøftet den mulighed, som Trump havde været inde på, for sikkerhedszoner i Syrien, hvor asylansøgere skulle kunne tilbagevises til. Hvad mente statsministeren om det?

Søren Søndergaard sagde, at det havde vist sig, at der på mødet alligevel var lande, der stillede forslag om institutionelle ændringer. Hvilke lande? Og hvad var begrundelserne? Han havde ikke forstået, om der eksisterede en aftale med Libyen, eller var det en, man håbede på at få på plads? Og eksisterede aftalen med Malta, og ville den medvirke til at afhjælpe presset, eller var det bare noget, man håbede på ville ske?

Søren Søndergaard ville også gerne vide, om der i forbindelse med mødet havde været snak om det danske ønske om en aftale med Europol.

Statsministeren svarede Kenneth Kristensen Berth, at der på et åbent udvalgsmøde ikke var tradition for, at han refererede, hvad europæiske kolleger havde sagt. Diskussionen havde ikke handlet så meget om, hvilke vilkår man tilbyder de mennesker, der kommer til Europa, men snarere om, hvad man gør ved tilstrømningen til Italien. Dimensionerne var, at man skulle ødelægge menneskesmuglernes forretningsmodel og finde ud af at sende dem, der ikke har et beskyttelsesbehov, tilbage. Et aspekt var også at finde ud af, hvordan man reducerer incitamenterne til, at folk forlader deres hjemlande. Man skulle også se på, hvordan man kunne understøtte udviklingen i landene, så befolkningen bliver der. Der blev gjort fremskridt inden for de migrationspartnerskaber, som EU havde lavet med fem udvalgte afrikanske lande, men Rom blev jo ikke bygget på en dag. Landene skulle være indstillet på at tage egne borgere hjem, hvis EU skulle støtte den gode udvikling i landene.

Til Kenneth Kristensen Berth sagde statsministeren, at der ikke var noget nyt asylsystem, men at der tegnede sig nogle konturer af en ny måde at håndtere situationen på. Det ville være langt bedre, hvis der kom så meget styr på de ydre grænser, at folk ikke kunne selvvisitere sig ind i Europa. Man skulle altså for det første sørge for, at flygtninge med beskyttelsesbehov kunne få det indfriet i eget nærrområde, og for det andet tage stilling til antallet af flygtninge, og hvilke flygtninge man ville modtage. Mange havde fremhævet Canada som et åbent land, men det var næsten umuligt at komme dertil, og derfor var der nærmest ingen spontane asylansøgere. Man havde til gengæld et kvotesystem, så man havde antal og oprindelse under kontrol. Familiesammenføringer kunne håndteres up front med kvoteflygtninge, ikke ved de spontane asylansøgere. Der var i hvert fald en grænse for, hvor mange man kunne have af begge slags, så hvis man arbejdede med at få styr på de ydre grænser, hvilket var ved at ske et sted qua aftalen med Tyrkiet, men hvor der stadig var lang vej i forhold til Afrika, kunne man danne grundlag for et nyt system. Debatten om EU's internationale relationer havde i øvrigt handlet mest om, hvor det amerikanske præsidentvalg stillede Europa. Der var dog sket noget siden mødets afholdelse, idet bl.a. den nye vicepræsident havde været i Bruxelles, den nye forsvarsminister havde været til NATO-rådsmøde etc. Konklusionen på diskussionen var, at der var brug for stærkt transatlantisk samarbejde, et internt sammenhold og for at holde frihandelsfanen højt.

Til Søren Søndergaard sagde han, at der ikke havde været konkrete bud på institutionelle ændringer. Spørgsmålet var, om man skulle koncentrere sig om at levere resultater ud fra de eksisterende traktater og den institutionelle opbygning, eller om man skulle være åben over for traktatændringer for at kunne nå de mål, man sætter sig. Selv mente han det første, mens visse eurolande mente, at man skulle have et mere dybdegående samarbejde og lave konstitutionelle ændringer, hvis det var nødvendigt. Det var også diskussionen om den sociale dimension, som trivedes i eurolandekredsen, og Sverige havde også advokeret i den retning. Der havde dog ikke været en debat med forslag om specifikke institutionelle ændringer. Man afventede Kommissionens hvidbog i marts 2017, der ville opstille positive scenarier for EU's fremtid.

Til Søren Søndergaard sagde statsministeren også, at der ikke var nogen samlet EU-Liby-aftale. Der var truffet beslutning om at styrke samarbejdet med landet på flere områder. Noget af det var allerede i gang. Der var en forståelse mellem den italienske regering og regeringen i Tripoli, der indeholdt de samme konturer som de ting, EU lagde på bordet. Den var også opstået af en historisk grunde, hvor Italien har en fordel i forhold til at kunne åbne til Libyen. Den bilaterale aftale mellem de to lande kunne skabe formodning om, at de tiltag, som EU ønskede at tage i forhold til Libyen og diverse organisationer, der understøtter kapacitetsopbygning i landet, havde en fremtid.

Europol var ikke blevet diskuteret, men statsministeren havde besøgt Europa-Parlamentet i ugen før udvalgsmødet, hvor han havde talt med lederne af fire største grupper, LIBE-komiteens formand, Kommissionens formand etc. Man var endnu ikke nået i mål, men statsministeren var håbefuld. Tidligere på dagen havde han mødtes med partiformændene for alle Folketingets partier, hvor han havde givet en grundig orientering. Parlamentet har optaget Danmark på tredjelandlisten, hvilket var den første forudsætning for, at en aftale

kunne lykkes. Der skulle nu ske en formalisering, hvorefter der skulle være en høring i Parlamentet med afslutning den 27. april 2017. Aftalen skulle være på plads den 1. maj, så tiden var knap. Parlamentet mente, at aftalen skulle have en solnedgangsklausul og dermed bortfalde efter 5 år. Man kunne derefter gøre brug af tilvalgsordningen eller forhandle en ny aftale. Det var ikke hensigtsmæssigt, men omvendt ville det være fornuftigt at lytte til, hvad Parlamentet sagde, så man fik en positiv anden høring. Fra dansk side var man åben over for løbende at evaluere aftalen, og man havde af den grund aftalt, at regeringen hvert år i november måned skulle give Folketinget en status over den. At han her omtalte Europol-aftalen, lå i øvrigt uden for topmødernes dagsorden, som han jo var kommet for at referere for udvalget.

Jan E. Jørgensen spurgte, hvilke muligheder der var for at hjælpe Libyen med at håndtere flygtninge- og migrationskrisen. Han havde på en rejse med Udlændinge- og Integrationsudvalget i Jordan besøgt en stor flygtningelejr. Der havde de talt med en familie, der var blevet tilbudt at tage til Canada som kvoteflygtninge, men som havde sagt nej tak, fordi de havde familie og venner i nærheden og nærmest kunne se hjem til Syrien. Det var interessant. Et problem var, at Jordan var ved at løbe tør for rent drikkevand, så der var projekter i gang for at skaffe vand i Jordan. I hvilken grad var der gang i EU-finansierede projekter i Libyen, der kunne være varige projekter? Det ville skærpe Libyens interesse i dem.

Søren Søndergaard påpegede, at der i erklæringen fra Maltamødet stod, at man ville sikre sig, at diverse tiltag sker i fuld overensstemmelse med menneskerettighederne og i samarbejde med UNHCR og IOM, men UNHCR var jo slet ikke til stede i Libyen, fordi det var for farligt. IOM's repræsentant havde i et interview udtalt, at vedkommende ikke kunne være i Libyen i mere end et par dage, fordi det var for farligt. Man havde også hørt, at Tripoli havde undsagt sig aftalen med EU. Det var fint med en aftale, der slår på respekten for menneskerettighederne, men der skulle være nogen til stede til at håndhæve den. En aftale – og især en, der blev fulgt op af penge – måtte også følges op af en form for kontrol.

Søren Søndergaard var med på, at det måske ikke var på sin plads at tage Europol op, men han tænkte, at statsministeren godt kunne have brug for hjælp fra de øvrige statsledere, hvis medlemmerne fra Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, De Radikale og et uafhængigt medlem af Dansk Folkeparti stemte for en anden aftale i Parlamentet end den, som deres partiledere havde indgået. Af den grund havde han spurgt, om statsministeren havde haft det oppe på topmødet.

Kenneth Kristensen Berth sagde, at det var en vurderingssag, hvor farligt der var i Libyen. Maltas premierminister mente, at EU skulle gå helt ind på libysk territorium og hente den potentielle asylansøgere op. Hvad var indeholdt i aftalen om at hjælpe den libyske kystvagt? Var det også en del af den, at man fra europæisk side kunne gå ind i libysk kystfarvand, samle mennesker op og hjælpe dem i land et sted? Han mente, at statsministeren på udvalgsmødet forud for DER-mødet havde sagt, at hvis folk blev samlet op i libysk farvand, skulle de som udgangspunkt sejles til Libyen. Det var vel ikke ændret?

Statsministeren kunne bekræfte, at flygtninge og migranter samlet op af den libyske kystvagt ud for Libyens kyst ville blive sejlet tilbage til Libyen. Det kunne ikke være anderledes, for kystvagten havde f.eks. ikke ret til at sejle dem til Italien. Man ville hjælpe med at opbygge den libyske kystvagts kapacitet, så den var i stand til at kontrollere egne farvande, som den var forpligtet til. Man havde besluttet at stille ressourcer til rådighed, for alternativet til en libysk kystvagt var smuglerbåde i internationalt farvand, hvorfra man må sejle de nødstedte til Italien.

Søren Søndergaard havde ret i, at der var en masse udfordringer, også fordi den libyske regering ikke havde fuld kontrol over eget territorium. Der var mange parallelle processer: et FN-spor, som man bakkede op om, og som søgte at løse de politiske konflikter, en støt-tepakke til Libyen på 120 mio. euro til støtte for det politiske spor, civilsamfundet, levering af basale ydelser etc. og en humanitær indsats dels med EU-støtte og dansk støtte (20 mio. kr. i december 2016 via Internationalt Røde Kors). Man var nødt til at forsøge at gøre fremskridt, og hvis man valgte at sige, at man skulle have diverse brikker til at falde helt på plads, før man kunne gå videre med de andre, ville det føre til, at man ikke kunne handle, og tilstrømningen ville tage til i omfang.

Statsministeren tilbød en skriftlig redegørelse over de forskellige støtteprojekter, bl.a. via EU-Afrika-trustfonden, hvor nogle af pengene kom fra, og over, hvad man havde gjort bilateralt etc. Man skulle sikre sig, at der i Libyen var kapacitet til at håndtere tilstrømningen af mennesker og skabe vilkår, der gør, at de ikke rejser fra Libyen. Til en start kunne der ske en ophobning, men det ville have en afledt effekt at sende et signal ned igennem Afrika om, at godt nok kan man bevæge sig op imod Libyen, hvilket også er en farefuld færd, men så stopper det også der. Det ville nok minimere rejselysten. Hvis man lykkedes med at beskytte den eksterne grænse ved i højere grad at få libyerne til at kontrollere deres, skabte det en byrde på det libyske samfund på den korte bane, som ellers ikke ville være der. Man måtte derfor søge at aflaste dem.

Statsministeren sagde, at man arbejdede på at håndtere den situation, at det, der var blevet besluttet i Parlamentet, på nuancen var afvigende fra den danske ambition. Han forudså ingen udfordringer i forhold til Rådet. Den sidste brik, der skulle på plads for at få en aftale op at stå inden den 1. maj, var, at høringsprocessen i Parlamentet i april skulle gå glat igennem.

Mødet sluttede kl. 14.58